

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

KRÁTKODOBÁ FINANČNÍ REZERVA A FINANČNÍ ODOLNOST ČECHŮ

Kamila Fialová a Martina Mysíková
Sociologický ústav AV ČR

Výzkumná zpráva pro Českou spořitelnu, a.s.
24.1.2023

1. EXECUTIVE SUMMARY

Cílem této studie je identifikovat hlavní faktory, které mohou působit na odolnost domácností vůči finančním šokům skrze vliv na vytváření úspor – krátkodobé finanční rezervy (KFR).

Proč je KFR důležitá?

Vysoká inflace v poslední době představuje šok pro rozpočty českých domácností. Některé skupiny obyvatel jsou vůči náhlým finančním šokům více zranitelné. Mohou snáze než jiné skupiny spadnout do chudoby a potom se obtížně dostávat zpět na svou původní životní úroveň. Pro zranitelné skupiny navíc mohou mít i relativně malé finanční výkyvy masivní a dlouhodobý dopad a mohou je učinit ještě zranitelnější vůči dalším šokům v budoucnu.

Pro hladké zvládnutí nenadálé finanční nouze potřebují domácnosti přístup k dostatečnému množství likvidních aktiv či úspor nebo mít možnost půjčit si – formálně v bance či jiných institucích nebo neformálně od rodiny, přátel. Krátkodobá finanční rezerva je jeden ze základních pilířů finanční odolnosti domácností. Data Světové banky z roku 2021 ukazují, že hlavním zdrojem finančních prostředků Čechů pro použití v případě nouze jsou úspory (69 %) a rodina a přátelé (18 %). Nejvíce finančně zranitelné skupiny obyvatel však mívají omezený přístup jak k úsporám, tak k finančně výhodným bankovním půjčkám. Nevýhodné půjčky od nebankovních institucí s sebou mohou nést vysoké platby úroků a snížení životní úrovně po dobu splácení dluhů, případně mohou vést k hlubším problémům, jako jsou exekuce. Chybějící či nízká krátkodobá finanční rezerva proto může mít rozhodující vliv na obtíže vyrovnat se s nenadálou finanční nouzí.

Jak lidé v Česku spoří?

Česko se řadí k zemím s nadprůměrnou hrubou mírou úspor domácností mezi zeměmi EU. Úspory domácností jako podíl na disponibilním příjmu se zde výrazně zvýšily v roce 2020 v době pandemie COVID-19. Česko má také velmi nízký podíl domácností, které nemají žádné úspory pro případ nouze – jednu z nejnižších hodnot v celé EU. Data EU-SILC za rok 2020 ukazují, že jen 7 % českých domácností nemělo vůbec žádné úspory, přitom průměr za země EU byl 20 %. Z těchto dat také plyne, že 39 % českých domácností, které nějaké úspory mají, by z nich nevydrželo žít ani tři měsíce. Situace na úrovni celé EU je však méně příznivá – průměrný podíl domácností s úsporami na méně než tři měsíce je vyšší (45 %).

Mají české domácnosti krátkodobou finanční rezervu?

Hlavními faktory, které ovlivňují, zda mají lidé k dispozici krátkodobou finanční rezervu, jsou vzdělání, rodinný stav, způsob zajištění bydlení, příjem a zejména to, jak s ním vycházejí, a využívání dalších spořicích a úvěrových produktů.

KFR mají v Česku k dispozici muži i ženy bez významnějšího rozdílu, nicméně výše KFR se již podle pohlaví významně odlišuje – muži mají ve srovnání s ženami větší pravděpodobnost mít vyšší KFR, alespoň na tři měsíce. To může souviset i s velkým rozdílem ve mzdách mužů a žen v Česku, který je dlouhodobě jedním z největších v Evropě.

Vysokoškoláci mají KFR častěji než lidé s nižším vzděláním. Příjmy domácnosti mají výrazný vliv na to, zda má domácnost KFR, přičemž domácnosti s nízkými příjmy mají KFR nejméně často. Zásadním důvodem pro nevytváření KFR je ale to, s jakými obtížemi domácnosti s příjmem vycházejí. Čím větší obtíže vyjít s příjmem, tím méně pravděpodobně mají KFR.

Lidé žijící ve vlastním bydlení si tvoří KFR významně častěji oproti těm, kteří žijí v nájmu. Hypotéka či úvěr na bydlení pak snižuje šance na to mít KFR oproti domácnostem bez jakéhokoli dluhového závazku. Úplně nejnižší šanci mít krátkodobou finanční rezervu však mají lidé čerpající nějaký jiný typ úvěru či půjčky. Větší počet úvěrových produktů (dva a více) také výrazně snižuje schopnost domácnosti vytvořit si finanční rezervu. Lze říci, že pokud domácnost hospodář se svými příjmy tak, že si musí brát půjčky či úvěry, její schopnost vytvářet KFR je významně nižší. Na druhou stranu, pokud domácnost disponuje i jinými spořicími produkty, je výrazně pravděpodobnější, že má vytvořenou i KFR.

Co ovlivňuje velikost krátkodobé finanční rezervy?

Zda lidé KFR mají či nikoli, závisí na vzdělání – lidé s vysokoškolským vzděláním častěji disponují finanční rezervou. V rámci skupiny finančně zajištěných lidí (mají KFR) už ale vzdělání nepůsobí na to, jestli lidé spoří pravidelně. Pravidelnost spoření závisí především na tom, jaké lidé mají příjmy a jak s nimi vycházejí. Lidé spoří pravidelně, pokud si to mohou dovolit vzhledem ke svým příjmům a výdajům.

U lidí, kteří KFR mají, existuje kladný vztah mezi výší KFR a vzděláním a příjmem – s vyšším vzděláním i příjmem roste i pravděpodobnost, že lidé mají KFR na alespoň tři měsíce. Silný vliv na výši KFR má opět vycházení domácnosti s příjmem. Domácnosti, které vycházejí s příjmem velmi snadno, mají s větší pravděpodobností aspoň tříměsíční KFR. Výrazně častěji mají KFR alespoň na tři měsíce také lidé žijící ve vlastním bydlení oproti nájemcům. A lidé, kteří mají nějaký typ úvěru kromě hypotéky (či úvěru na bydlení, kde žijí), mají zhruba poloviční šance mít KFR alespoň na tři měsíce ve srovnání s lidmi bez těchto finančních závazků.

Jak lidé vnímají ideální krátkodobou finanční rezervu?

Velmi silným faktorem ovlivňujícím představu lidí o ideální výši KFR je vzdělání. S každým vyšším stupněm dosaženého vzdělání častěji převládá názor, že ideální KFR má pokrýt alespoň tři měsíce. A opět, nízký příjem i obtíže s ním vyjít snižují pravděpodobnost, že lidé považují za ideální mít alespoň tříměsíční KFR.

Jak se lidem daří v realitě naplňovat ideální představu krátkodobé finanční rezervy?

Schopnost vycházet s příjmem zásadně ovlivňuje, zda lidé skutečně mají KFR alespoň ve výši, jakou považují za ideální. Pokud si to lidé mohou dovolit, mají k dispozici alespoň takovou KFR, jakou považují za správnou. V naplnění ideální představy o KFR je genderový rozdíl, neboť mužům se ideální KFR daří pokrýt výrazně častěji.

Nízkopříjmovým domácnostem se sice relativně daří naplňovat svoji představu o tom, jak velká by KFR měla být, nicméně tato představa ideální KFR je často velmi nízká, stejně tak jako jejich skutečná KFR.

Ze srovnání podle počtu úvěrových produktů je patrné, že lidé se dvěma a více úvěry významně častěji zmiňují ideální výši KFR alespoň na 3 měsíce. V realitě se jim tato představa bohužel daří naplňovat výrazně méně často. Naopak lidé se dvěma a více spořicími produkty častěji pokrývají svou představu o ideální výši KFR.

2. Úvod

Rostoucí ceny v současnosti představují šok pro rodinné rozpočty mnoha českých domácností. Některé skupiny obyvatel jsou vůči náhlým finančním šokům více zranitelné a mohou snáze než jiné skupiny spadnout do chudoby a následně se těžko dostávat zpět na svou původní životní úroveň. Pro zranitelné skupiny navíc mohou mít i relativně malé finanční šoky velký a dlouhodobý vliv na jejich finanční situaci a mohou je učinit ještě více zranitelné vůči jakýmkoli dalším šokům v budoucnosti. Cílem této zprávy je identifikovat hlavní faktory, které mohou působit na odolnost domácností vůči finančním šokům skrze vliv na vytváření úspor.

Koncept „finanční odolnosti“ se váže na schopnost udržet si úroveň výdajů a životní úroveň v případě finanční a ekonomické nouze (McKnight, 2019). Jde o dynamický koncept adaptace domácností na nepříznivé podmínky. Finanční odolnost domácností má vazbu i na jiné než ekonomické stránky života domácností jako je jejich blahobyt, úroveň vzdělání, stabilita rodin či míra spoléhání se na stát a může mít širší společenské dopady včetně vlivu na stabilitu finančního systému.

Data Global Findex databáze Světové banky z roku 2021 ukazují, že hlavním zdrojem finančních prostředků Čechů pro použití v případě nouze jsou úspory (69 %) a rodina a přátelé (18 %). Malá část uvedla, že by hlavním zdrojem bylo zvýšené pracovní úsilí nebo půjčka od banky či jiné finanční instituce (shodně 4 %).

Salignac et al. (2019) v návaznosti na Muir et al. (2016) identifikují čtyři základní pilíře finanční odolnosti: (1) ekonomické zdroje – úspory či jiná likvidní aktiva, sem můžeme zařadit i krátkodobou finanční rezervu (KFR); (2) finanční produkty a služby; (3) finanční způsobilost (patří sem i finanční gramotnost)¹ a (4) sociální kapitál. Úroveň finanční odolnosti domácností lze měřit několika způsoby:

- **Existence a velikost krátkodobé finanční rezervy**, která je předmětem této studie. Pod tímto pojmem rozumíme okamžitě dostupné úspory (např. na běžném nebo spořicímu účtu), ze kterých může domácnost pokrýt neočekávané výdaje např. na opravu rozbitého auta, nákup nové pračky nebo dočasný výpadek příjmů. Nejedná se o dlouhodobé investice (např. penzijní připojištění, stavební spoření) nebo o vlastnictví nemovitosti. Předchozí výzkumy poukazují, že k zajištění přijatelné míry finanční odolnosti domácnosti potřebují rezervní úspory alespoň ve výši tříměsíčních výdajů nebo tříměsíčního příjmu (McKnight, 2019, Collins, 2017).
- **Ukazatele zadlužení**. Zadlužení má ve vztahu k finanční odolnosti domácností ambivalentní vztah:
  1. Přístup k výhodným úvěrům může zlepšit finanční odolnost vůči finančním šokům. Dluh představuje znamení, že domácnost umí použít tento adaptační mechanismus.
  2. Vysoká míra zadlužení ale snižuje odolnost vůči finančním šokům do budoucna. Dluh může být také znaméním, že domácnost svou finanční situaci neumí zvládat (nízká finanční gramotnost a způsobilost) a tedy není finančně odolná.

---

¹ Finanční způsobilost můžeme dle McKnight (2019) chápat jako schopnost lidí dobře hospodařit se svými financemi, a to jak na každodenní bázi, tak v průběhu významných životních událostí a období finančních potíží. Finanční způsobilost zahrnuje finanční dovednosti a znalosti, jakož i chování a postoje související se způsobem, jakým jsou finance spravovány. Finanční gramotnost pak můžeme chápat jako užší pojem než finanční způsobilost. Používá se k popisu finančních dovedností a znalostí ve vztahu k řízení financí.

Podrobněji se zadlužení budeme věnovat v jedné z následujících studií.

- **Subjektivní zhodnocení schopnosti potýkat se s finančními šoky:** schopnost domácností pokrýt neočekávaný výdaj a typ zdrojů, ze kterých by jej byly schopné pokrýt. Aby se s nenadálou nouzí domácnosti vyrovnaly, potřebují přístup k dostatečnému množství likvidních aktiv či úspor nebo mít možnost půjčit si v bance nebo od rodiny, přátel. Nejvíce finančně zranitelné skupiny obyvatel přitom mívají omezený přístup jak k úsporám, tak k finančně výhodným bankovním půjčkám (Flaherty a Banks, 2013). Nevýhodné půjčky od nebankovních institucí s sebou následně nesou vysoké platby úroků a snížení životní úrovně po dobu, kdy jsou tyto dluhy spláceny, případně mohou vést k hlubším problémům, jako jsou exekuce. Právě omezený přístup ke KFR či výhodným půjčkám má rozhodující vliv na obtíže vyrovnat se s finanční nouzí a následným návratem k původnímu životnímu standardu.

3. KRÁTKODOBÉ ÚSPORY - KRÁTKODOBÁ FINANČNÍ REZERVA V EKONOMICKÉ LITERATUŘE

Krátkodobá finanční rezerva je jeden ze základních předpokladů finanční odolnosti domácností. Vedle toho však může mít držení finančních aktiv řadu dalších pozitivních souvislostí a efektů – jak peněžních (vyšší příjmy, úroveň spotřeby a ochranu před materiálním nedostatkem, další akumulaci aktiv aj.), tak nepeněžních (společenský blahobyt, zdraví a psychický blahobyt), a to i v případě, že jsou aktiva nízká (Lerman a McKernan, 2008; McKnight, 2011). Collins (2017) ukazuje, že klasická finanční rezerva ve výši tří měsíčních příjmů bývá často nedosažitelná pro řadu nízkou a středně příjmových domácností.

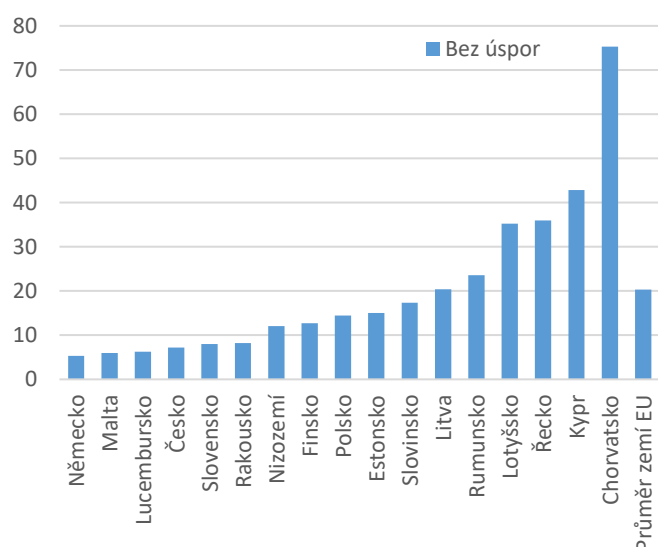
Hlavními faktory ovlivňujícími schopnost spořit jsou výše příjmu ve vztahu k pokrytí základních výdajů a dalších finančních závazků (lze zachytit skrze subjektivní zhodnocení schopnosti domácnosti vycházet se svými příjmy), finanční gramotnost a způsobilost, ale také kulturní rozdíly ve sklonu k úsporám (McKnight, 2019). Sklon k úsporám roste s příjmem, ale také souvisí s mírou, do které si lidé dělají plány, zaměřují se na dlouhodobý horizont a věří, že mohou ovlivnit, co se děje v jejich životě, a nakonec také s tím, zda jsou ochotni si pro své finance udělat čas (FINCAP-MAS 2018).

Blanc et al. (2015) ukazují, že motivy pro spoření (v případě krátkodobých opatrnostních úspor i dlouhodobých úspor na důchod) se mění v průběhu života jednotlivce. Opatrnostní úspory bývají vyšší v domácnostech s vyšším vzděláním a příjmem. Vliv má také štedrost sociálního systému, přičemž lze v mezinárodních datech identifikovat substituční efekt štedrosti státu (která se často také váže na rozsah zdanění příjmů) na spoření obyvatel, a to hlavně v případě penzí. Finanční gramotnost pozitivně ovlivňuje výši opatrnostních úspor (v podstatě jde o KFR). Finanční gramotnost a lepší finanční způsobilost vedou k vyšším úsporám i vyšším výnosům z těchto úspor (Deuflhard, 2019), i když nemusí nutně korelovat s příjmem (Taylor, 2009). Větší finanční gramotnost působí i skrze využívání moderních technologií, které zlepšují orientaci v různých finančních produktech.

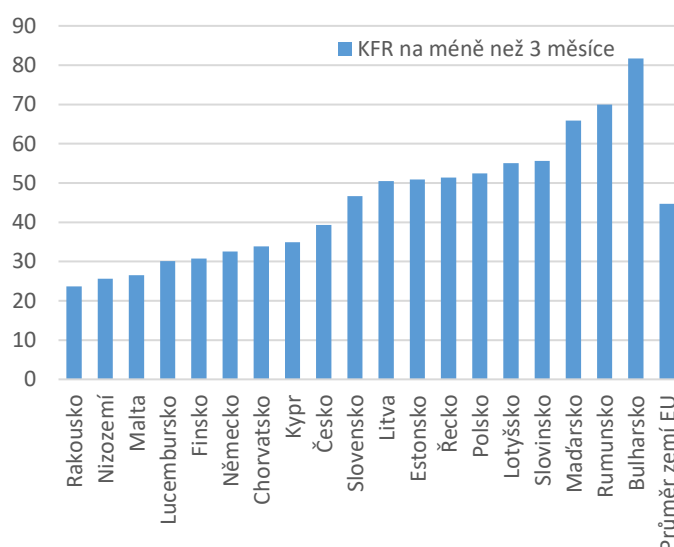
4. ÚSPORY ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ V MEZINÁRODNÍM KONTEXTU

Česko se řadí k zemím s nadprůměrnou celkovou mírou úspor domácností mezi evropskými zeměmi.² Hrubá míra úspor domácností v roce 2021 dosahovala 19 % jejich hrubého disponibilního příjmu, průměr za celou EU byl přitom 17 %. V Česku došlo k velkému zvýšení tvorby úspor v roce 2020 v době pandemie COVID-19, kdy se míra zvedla z úrovně kolem 10-13 %, na které se pohybovala dlouhodobě od roku 1995, na 19 %. Šlo o druhý nejvyšší nárůst mezi evropskými zeměmi. Rozdíly v tvorbě úspor mezi zeměmi mohou být způsobeny jak rozdílným ekonomickým vývojem, odlišnými finančními institucemi, sociálními a daňovými politikami, ale také kulturními zvyky a normami. Míra hrubých úspor domácností podle agregovaných údajů z národních účtů však poskytuje obrázek o vývoji na celonárodní úrovni, nedovoluje nahlédnout příčiny trendů a rozdíly v tvorbě úspor mezi jednotlivými skupinami domácností.

**Graf 1. Domácnosti bez úspor
(% všech domácností), 2020**

**Graf 2. Domácnosti s úsporami na méně než 3 měsíce
(% domácností, které mají nějaké úspory), 2020**

Zdroj: EU-SILC CS UDB 2020 – verze 2022-09, vlastní výpočty

Zdroj: EU-SILC CS UDB 2020 – verze 2022-09, vlastní výpočty

Na evropské úrovni nejsou k dispozici detailní srovnatelná data o krátkodobé finanční rezervě domácností. Jediný ukazatel nabízí šetření EU-SILC (Životní podmínky) publikované Eurostatem za rok 2020, které obsahuje údaje o počtu měsíců, po které by domácnosti vydržely žít bez příjmů pouze z úspor při zachování stejné životní úrovně. Z těchto dat zobrazených v Grafech 1 a 2³ plyne, že 39 % českých domácností, které nějaké úspory mají, by z nich

² Podle metodiky Eurostatu je hrubá míra úspor domácností (kód TEC00131) definována jako podíl hrubých úspor a hrubého disponibilního důchodu, přičemž ten je upraven o změnu čistého vlastního kapitálu domácností v rezervách penzijních fondů. Hrubé úspory jsou tou částí hrubého disponibilního důchodu, která není vynaložena jako výdaje na konečnou spotřebu.

³ Tabulky s úplnou strukturou evropských domácností podle toho, zda mají nějaké úspory, a podle počtu měsíců, po které by domácnosti vydržely žít bez příjmů pouze z úspor při zachování stejné životní úrovně, jsou uvedeny v Příloze.

vydrželo žít méně než tři měsíce, přičemž průměr hodnot za všechny země EU je vyšší (45 %). Výrazně větší podíl domácností, které by si svou životní úroveň neudržely z úspor ani tři měsíce, mělo Bulharsko (82 %), Rumunsko (70 %) a Maďarsko (66 %). Naopak nejnižší podíl domácností, které by si svou životní úroveň neudržely z úspor ani tři měsíce, mají Rakousko (24 %), Nizozemí (26 %) a Malta (27 %). Poměrně malá část (7 %) všech českých domácností uvedla, že nemá pro tento případ žádné úspory. To je jedna z nejnižších hodnot v celé EU a výrazně pod průměrem za všechny země EU (20 %). Největší podíl domácností bez úspor mělo Chorvatsko (75 %), Kypr (43 %), Řecko (36 %), a Lotyšsko (35 %), naopak nejmenší, okolo 5-6 %, byl v Německu, Maltě a Lucembursku.

Oba popsané indikátory se však vztahují k období před rokem 2022, kdy se zvedla v Česku prudká inflační vlna, která znamenala šok pro mnoho domácností a ovlivnila i jejich schopnost spořit a vytvářet si krátkodobou finanční rezervu. Následující analýza proto vychází z dat vztahujících se ke konci roku 2022.

5. METODOLOGIE ANALÝZY DAT A ANALYZOVANÉ PROMĚNNÉ

Data pocházejí z výběrového šetření agentury Ipsos pro Českou spořitelnu, a.s. Kvantitativní dotazování na reprezentativním vzorku české populace probíhalo od 24. 11. do 9. 12. 2022 prostřednictvím online strukturovaných rozhovorů (*Computer Assisted Self-Interviews*). Vzorek 2003 respondentů ve věku 18-65 let odpovídá svým složením z hlediska pohlaví, věku, vzdělání, regionů a velikosti místa bydliště struktuře české populace.

V detailní analýze zkoumáme vliv řady faktorů a charakteristik respondentů na pět různých jevů. Analýza aplikuje logistický regresní model. Jeho výsledky ukazují, jaké jsou šance, že u respondentů s určitou charakteristikou nastane zkoumaný jev. Pro ilustraci interpretace výsledků v Tabulce 1 uveďme příklad modelu (1), kde zkoumáme, zda domácnosti aktuálně mají k dispozici nějakou krátkodobou finanční rezervu, nebo ne. Hodnota 1,89 v tabulce říká, že vysokoškoláci mají o 89 % vyšší šanci mít KFR než respondenti se základním vzděláním. Hodnoty menší než jedna naopak poukazují na nižší pravděpodobnost. Domácnosti s nízkým příjmem do 9 tis. Kč na člena měsíčně mají o 45 % nižší šance mít KFR než domácnosti s vysokým příjmem nad 20 tis. Kč na člena. Uvedené hodnoty je vždy třeba srovnávat s referenční skupinou (levý sloupec). Statisticky významné výsledky jsou označeny hvězdičkami. Výhoda regresních modelů tkví v tom, že jsou zvažovány všechny zahrnuté faktory zároveň a že tedy např. zmíněný vliv vzdělání je již očištěný od vlivů všech dalších zahrnutých vysvětlujících proměnných.

Vysvětlované proměnné:

(1) **Krátkodobá finanční rezerva (KFR).** Analýza zahrnuje všechny respondenty.⁴ KFR nabývá hodnoty jedna, pokud respondenti uvedli, že mají aktuálně k dispozici nějakou krátkodobou finanční rezervu, naopak hodnoty nula nabývá, pokud uvedli, že nikoli. KFR má 80,1 % respondentů.

---

⁴ Ovšem pozorování s chybějícími hodnotami („nevím“, bez odpovědi) nejsou v analýzách uvažovány.

Další analýzy se už zaměřují jen na respondenty, kteří KFR mají a zároveň se nezdrželi odpovědi na dotaz ohledně počtu měsíců hospodaření, který by jejich KFR pokryla.

(2) **Pravidelné odkládání.** Za pravidelně spořicí respondenty považujeme ty, kteří si peníze do krátkodobé rezervy odkládají každý měsíc nebo téměř každý měsíc. Z těch, kdo KFR mají, spoří pravidelně 77,6 %. Za nepravidelně spořicí pak považujeme ty, kdo si peníze odkládají jednou za 2-3 měsíce, jednou za půl roku, méně často, či zcela nepravidelně.

(3) **Reálná rezerva na 3+ měsíce.** Model zkoumá respondenty, kteří by vydrželi žít bez příjmů, jenom z krátkodobé finanční rezervy při zachování stejné životní úrovně, alespoň 3 měsíce. Z těch, kdo mají KFR, by z krátkodobých úspor tři měsíce a déle vyžilo 52,1 % domácností.

(4) **Ideální rezerva na 3+ měsíce.** Model zkoumá respondenty, podle jejichž názoru by ideální krátkodobá finanční rezerva měla představovat alespoň tři měsíční příjmy. Mezi těmi, kdo KFR mají, považuje 82,5 % za ideální situaci mít své výdaje pokryté rezervou alespoň na tři měsíce.

(5) **Reálná rezerva $\geq$ ideální.** Podle odpovědí o skutečné a ideální KFR jsme definovali proměnnou, která říká, zda reálná rezerva domácnosti odpovídá nebo převyšuje tu, kterou považují za ideální. Použili jsme přitom původní odpovědi, kde respondenti volí mezi: méně než jeden měsíc, 1 měsíc, 2 měsíce, ..., 6 měsíců, 7-9 měsíců, 10-12 měsíců a více než 12 měsíců. U 46,0 % domácností skutečné úspory pokrývají či převyšují jejich ideální představu.

Vysvětlující proměnné:

Mezi charakteristiky, u kterých předpokládáme souvislost se zkoumanými vlivy, patří v první řadě demografické charakteristiky jako pohlaví, věk a vzdělání. Šetření zahrnuje respondenty ve věku 18 až 65 let a věk je definován ve třech kategoriích (referenční skupinu tvoří respondenti ve věku 50-65 let). Vzdělání vstupuje do analýzy ve třech kategoriích (ref. základní vzdělání).

Struktura domácností z hlediska pracovní aktivity je zahrnuta ve formě podílu pracujících (ti, kdo mají příjem ze zaměstnání nebo podnikání) na celkovém počtu členů domácnosti (včetně dětí). Tato pracovní intenzita domácností je pak překódována na „nízkou“ s podílem pracujících 0,25-0,49, „vyšší“ s podílem 0,50-0,74 a „vysokou“ s podílem více než 0,75 (ref. „velmi nízká“ s podílem nižším než 0,25).

Počet dětí (do 18 let včetně) rozděluje respondenty na skupiny s jedním dítětem a se dvěma a více dětmi (ref. bezdětní). Další proměnné tvoří skupiny sezdáných či nesezdáných partnerů a svobodných (ref. rozvedení a ovdovělí).

Při dotazování na čistý měsíční příjem domácnosti respondenti uvádějí jeden z deseti příjmových intervalů. V analýze není možné použít přímo tyto intervaly, neboť stejný příjmový interval poskytuje pro různě velké domácnosti odlišnou informaci. Z definovaných intervalů byla tedy nejdříve stanovena střední hodnota intervalu (u spodního intervalu do 10 tisíc Kč byla dosazena částka 8 tisíc a u horního intervalu nad 80 tisíc částka 90 tisíc Kč) a následně odvozen čistý měsíční příjem na člena domácnosti. Kvůli případným nepřesnostem posléze nejsou v analýze použity částky, ale příjem na člena je znovu rozdělen do intervalů, v tomto případě podle kvartilů příjmového rozdělení. Do analýzy tak vstupují tři příjmové kategorie, s čistým měsíčním příjmem domácnosti na osobu méně než 9 tisíc Kč, 9 až 14 tisíc Kč a 15 až 20 tisíc Kč (ref. více než 20 tisíc Kč).

Právní forma užívání bydlení je zachycena proměnnou definující osobní vlastnictví domu či bytu, včetně družstevních bytů. Referenční skupinu tvoří pronajaté domy a byty (včetně zbytkové kategorie „jinde“, viz ref. pronájem a jiné). U nájemního bydlení lze předpokládat odlišný vliv na tvorbu a výši KFR než u přímých vlastníků obydlí, ovšem u těch pak hraje další roli, zda mají na svůj byt či dům hypotéku. Další skupina proměnných proto zvažuje i hypotéky. Splátky všech úvěrů obecně zatěžují rozpočet domácností a mohou tedy ovlivňovat možnost vytvářet KFR. Ovšem důvody pro pořízení hypotéky (či úvěru spojeného s bydlením) bývají jiné, než když si lidé berou jiné typy půjček či úvěrů. Hypotéky, jakožto investiční úvěry spojené s bydlením, jsou pravděpodobně rovnoměrněji rozloženy v populaci, navíc na jejich získání je většinou potřeba splnit přísnější finanční podmínky. Jiné, zejména spotřební úvěry si často berou domácnosti, které zažívají finanční tíseň (Mysíková, 2023). Z těchto důvodů jsou zahrnuty tři proměnné, které rozlišují typy úvěrů. První skupinu tvoří domácnosti, které mají na své bydlení hypotéku (nebo jiný úvěr spojený s bydlením, např. ze stavebního spoření), ale nemají žádný jiný úvěr nebo půjčku. Druhou skupinu naopak tvoří domácnosti, které nemají hypotéku, ale mají jiný úvěr nebo půjčku (např. nákup na splátky, leasing na auto, spotřebitelský úvěr, hypotéku na jiný dům/byt, nebankovní úvěr, dluh na kreditní kartě, půjčku od příbuzných nebo od zaměstnavatele). Třetí skupinou jsou pak ti, kdo mají zároveň hypotéku i jiné úvěry či půjčky (ref. skupina nemá ani hypotéku, ani jiný úvěr či půjčku).

Stěžejní proměnnou, která ovlivňuje existenci a výši KFR, je schopnost domácností vycházet s celkovým měsíčním příjmem. Svou situaci hodnotí subjektivně sami respondenti a vybírají z šesti možností: s velkými obtížemi, s obtížemi, s menšími obtížemi, docela snadno, snadno, velmi snadno. Do analýzy je zahrnuto prvních pět kategorií (ref. velmi snadno).

Regionální rozdíly jsou uvažovány podle velikosti místa bydliště respondentů. Do analýzy vstupuje pět kategorií (do 1 000 obyvatel, 1 001 až 5 000 obyvatel, 5 001 až 20 000 obyvatel, 20 001 až 100 000 obyvatel, více než 100 000 obyvatel), přičemž z kategorie velkých měst je vyčleněn kraj Praha (ref. Praha).

Závěrem je zahrnuto několik skupin proměnných, které popisují chování domácností z hlediska úvěrových a spořicíh produktů a zvažování zpravidla méně výhodných úvěrových produktů od nebankovních institucí. Nejdříve uvažujeme úvěrové produkty podle otázky, zda respondenti využívají následující produkty: (1) kontokorent k běžnému účtu, (2) spotřebitelský úvěr, úvěr ze stavebního spoření, podnikatelský úvěr nebo splátkový prodej, (3) kreditní kartu nebo úvěrovou kartu, (4) hypoteční úvěr. Respondenti tedy mohou mít nula až čtyři úvěrové produkty a do analýzy jsou zahrnuty proměnné označující respondenty s jedním a se dvěma a více úvěrovými produkty (ref. žádný). Podobně uvažujeme spořicí produkty, kde respondenti uvádějí, zda využívají následující: (1) spořicí účet, stavební spoření, termínované vklady nebo vkladní knížky, (2) penzijní připojištění (tzv. III. pilíř), (3) podílové fondy, akcie, komodity. Respondenti mohou mít nula až tři spořicí produkty a opět zahrnujeme kategorie s jedním a se dvěma a více spořicími produkty (ref. žádný). Poslední proměnná vychází z otázky, kde respondenti na seznamu různých úvěrových produktů vybírali ty, které by rozhodně odmítali. Ve výčtu byly dvě možnosti produktů u nebankovních institucí (úvěrová karta vydaná nebankovní společností, např. Home Credit atp., a splátkový prodej u nebankovní instituce). Zahrnutá proměnná pokrývá ty, kdo rozhodně odmítají alespoň jednu z těchto dvou nebankovních možností (ref. neodmítá žádnou ze dvou možností produktů od nebankovních institucí).

6. VÝSLEDKY ANALÝZY DAT ŠETŘENÍ IPSOS

Z dat výzkumu IPSOS vyplývá, že KFR mělo v Česku koncem roku 2022 k dispozici 80 % respondentů. Uvažujeme-li dále jen respondenty, kteří mají KFR a zároveň uvedli, kolik měsíců by při zachování stejné životní úrovně vydrželi žít bez jakýchkoli jiných příjmů pouze z KFR, je patrné, že skoro třetina z nich (31 %) by pokryla pouze jeden měsíc či méně. Naopak polovina (52 %) respondentů uvádí, že má KFR v takové výši, že by z ní vydržela minimálně tři měsíce. To je výše, která je obecně považována za minimální vhodnou pro schopnost domácnosti odolávat nenadálým finančním šokům. Pravidelně každý měsíc si peníze do KFR odkládá polovina (50 %) respondentů, další zhruba čtvrtina (28 %) si odkládá téměř každý měsíc. Zcela nepravidelně podle aktuální situace si pak odkládá 7 %.

Kompletní výsledky analýzy jsou uvedeny v Tabulce 1. Přestože čistě deskriptivní analýzy naznačují statisticky významný rozdíl mezi muži a ženami v tom, zda mají k dispozici KFR, hlubší datová analýza to nepotvrzuje. Ukazuje, že hlavními faktory, které ovlivňují, zda mají lidé k dispozici KFR (model (1)), jsou vzdělání, rodinný stav, způsob zajištění bydlení, příjem a zejména jak s ním domácnosti vycházejí a využívání dalších finančních produktů (především spoření). KFR mají k dispozici muži i ženy bez významnějšího rozdílu, nicméně výše KFR se již podle pohlaví významně odlišuje – muži mají ve srovnání s ženami větší pravděpodobnost mít vyšší KFR (alespoň na tři měsíce, model (3)). To může souviset i s velkým rozdílem ve mzdách mužů a žen v Česku (mzdy tvoří hlavní zdroj příjmu českých domácností, viz Večerník, 2009), který je dlouhodobě jedním z největších v Evropě (Leythienne a Ronkowski, 2018) a který přetrvává i po očištění o další charakteristiky zaměstnankyň a zaměstnanců (Mysíková, 2012).

Tabulka 1 Logistická regrese (odds ratios)

		KFR	Pravidelné odkládání	Reálná rezerva na 3+ měsíce	Ideální rezerva na 3+ měsíce	Reálná rezerva ≥ ideální
Referenční skupina:		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Žena	Muž	1,05	1,13	1,74***	1,08	1,71***
Věk 50-65	Věk 18-29	0,69	1,32	0,67*	0,60*	0,94
	Věk 30-39	0,91	0,98	0,78	1,02	0,98
	Věk 40-49	0,65**	0,84	1,07	0,80	1,16
Základní vzdělání	Vyučení	1,12	0,84	1,00	1,63**	1,07
	SŠ s maturitou	1,45	0,65	1,51*	2,80***	1,04
	VŠ	1,89**	0,76	2,28***	4,76***	1,12
Podíl pracujících členů domácnosti <0,25	Podíl 0,25-0,49	0,79	1,00	0,54**	1,14	0,59*
	Podíl 0,50-0,74	1,11	1,29	0,76	0,79	0,81
	Podíl ≥0,75	0,77	1,14	0,80	0,74	0,93
Bezdětní	1 dítě	0,91	0,94	1,08	0,78	0,95
	2+ dětí	0,86	1,31	1,49*	1,38	0,76
	Ženatí, vdané, s partnerem	1,48*	0,89	1,18	1,48*	1,03

Rozvedení a ovdovělí	Svobodní	1,86**	0,87	1,35	1,02	1,33
Čistý měsíční příjem domácnosti na osobu > 20 tis. Kč	Příjem < 9 tis.	0,55**	0,55**	0,47***	0,45***	1,48*
	Příjem 9 – 14 tis.	0,79	0,87	0,69**	0,88	1,08
	Příjem 15 – 20 tis.	1,03	0,75	0,75*	0,97	1,22
Pronájem (a jiné)	Osobní vlastnictví	1,88***	1,19	2,03***	1,64***	1,33*
Bez hypotéky či půjčky, úvěru	Hypotéka (pouze)	0,62**	1,42*	0,78	1,07	0,82
	Jiné půjčky a úvěry (pouze)	0,34***	1,10	0,46***	0,70*	0,74*
	Hypotéka i jiné půjčky a úvěry	0,38***	1,03	0,51***	0,50***	1,06
S měsíčním příjmem vycházejí velmi snadno	S velkými obtížemi	0,04***	0,59	0,03***	0,20**	0,09***
	S obtížemi	0,07***	0,29***	0,04***	0,21**	0,08***
	S menšími obtížemi	0,17**	0,38**	0,06***	0,19**	0,12***
	Docela snadno	0,68	0,93	0,14***	0,29*	0,24***
	Snadno	0,63	1,66	0,26***	0,46	0,44**
Praha	Do 1 tis. obyvatel	0,73	0,65	1,17	0,99	0,85
	1-5 tis. obyvatel	0,81	0,63*	1,30	0,76	1,18
	5-20 tis. obyvatel	0,96	0,68	1,15	0,73	0,98
	20-100 tis. obyvatel	1,16	0,68	1,15	0,60*	1,01
	> 100 tis. obyvatel (kromě Prahy)	1,17	0,6*	1,68**	1,12	1,03
Žádný úvěrový produkt	1 úvěrový produkt	1,05	1,02	0,88	0,91	0,88
	2+ úvěrové produkty	0,71*	1,04	0,75	1,52*	0,69**
Žádný spořicí produkt	1 spořicí produkt	1,79***	0,84	1,11	1,30	1,17
	2+ spořicí produkty	2,65***	1,34	1,17	1,04	1,32*
Neodmítá produkty od nebankovních institucí	Odmítá produkty od nebankovních institucí	1,09	1,12	0,89	1,18	0,82
Konstanta		18,12***	9,51***	6,67***	9,88***	2,93**
Počet pozorování		1965	1428	1495	1452	1452
Pseudo R ²		0,29	0,09	0,19	0,14	0,10

Poznámky: * Statisticky významné na 10% hladině významnosti. ** Statisticky významné na 5% hladině významnosti. *** Statisticky významné na 1% hladině významnosti. Vzorek v modelech (1) až (4) zahrnuje respondenty, kteří mají aktuálně k dispozici nějakou krátkodobou finanční rezervu (KFR) a zároveň uvedli, kolik měsíců by při zachování stejné životní úrovně vydrželi žít bez jakýchkoli jiných příjmů pouze z KFR. Pozorování s chybějícími hodnotami („nevím“, bez odpovědi) jsou z analýz vyřazena.

Zdroj: Výběrové šetření Ipsos pro Českou spořitelnu, a.s., vlastní výpočty.

Vysokoškoláci nejčastěji disponují KFR ve srovnání s lidmi s nižším vzděláním (model (1)). Rozvedení a ovdovělí mají nejméně často k dispozici KFR, častěji ji mají lidé žijící s partnerem, nejčastěji pak KFR disponují lidé svobodní žijící bez partnera. Příjmy domácnosti mají významný vliv na to, zda má domácnost k dispozici KFR, přičemž domácnosti s nízkými příjmy (do 9 tisíc Kč na osobu) mají k dispozici KFR nejméně často. Silnějším důvodem k nevytváření KFR je ale hodnocení domácností, jak vycházejí s příjmem. Čím větší obtíže vyjít s příjmem, tím méně pravděpodobně mají k dispozici KFR.

Lidé, kteří žijí ve vlastním bydlení, mají významně častěji k dispozici KFR oproti těm, kteří žijí v nájemním bydlení. Lidé, kteří mají hypotéku (či úvěr na bydlení, kde žijí), mají nižší pravděpodobnost disponovat KFR než ti bez jakéhokoli dluhového závazku. Nejmenší pravděpodobnost krátkodobé finanční rezervy pak mají lidé, kteří mají nějaký jiný typ úvěru či půjčky. Větší počet úvěrů (dva a více) také výrazně snižuje schopnost domácnosti vytvořit si finanční rezervu. Lze říci, že pokud domácnost hospodaří se svými příjmy tak, že si musí brát půjčky či úvěry, její schopnost vytvářet KFR je významně nižší. To se také odráží ve významném vlivu schopnosti domácností vycházet se svými příjmy. Na druhou stranu, pokud domácnost disponuje i jinými spořicími finančními produkty, jako jsou stavební spoření, termínované vklady, penzijní připojištění, podílové fondy, akcie či komodity, je výrazně pravděpodobnější, že má k dispozici i KFR.

To, zda lidé KFR mají či nikoli, závisí na vzdělání – lidé s vysokoškolským vzděláním častěji disponují finanční rezervou. V rámci skupiny finančně zajištěných lidí (mají nějakou KFR) pak už ale vzdělání dále významně nepůsobí na to, zda lidé spoří pravidelně – to už závisí především na tom, jaké lidé mají příjmy a jak s nimi vycházejí (model (2)). Zdá se, že lidé spoří pravidelně, pokud si to mohou dovolit vzhledem ke svým příjmům a výdajům.

V rámci skupiny lidí, kteří nějakou KFR mají, pak lze odhalit také kladný vztah mezi výší KFR a vzděláním a příjmem – s vyšším vzděláním i příjmem roste také pravděpodobnost, že lidé mají KFR alespoň na tři měsíce (model (3)). Silný vliv na výši KFR pak má opět zejména hodnocení domácností, jak vycházejí se svým příjmem. Domácnosti, které vycházejí s příjmem velmi snadno, s významně větší pravděpodobností disponují vyšší KFR. Výrazně častěji mají vyšší KFR také lidé žijící ve vlastním bydlení oproti nájemcům. Nakonec, lidé, kteří mají nějaký typ úvěru kromě hypotéky (či úvěru na bydlení, kde žijí), mají zhruba poloviční šance mít KFR alespoň na tři měsíce ve srovnání s lidmi bez těchto finančních závazků.

Podobné faktory působí také na vnímání lidí o tom, jaká je ideální výše KFR (model (4)). Velmi markantním faktorem ovlivňujícím představu lidí o ideální výši KFR je vzdělání. S každým vyšším stupněm dosaženého vzdělání výrazně častěji převládá názor, že ideální KFR má pokrýt alespoň tři měsíce. A opět, nízký příjem i obtíže s ním vyjít snižují pravděpodobnost, že lidé považují za ideální mít KFR na alespoň tři měsíce.

Poslední model (5) popisuje pravděpodobnost, že lidé mají KFR alespoň v té výši, jakou považují za ideální. Zde má zásadní roli schopnost vycházet s příjmem. Pokud si to lidé mohou dovolit, mají k dispozici alespoň takovou KFR, jakou považují za správnou. Výsledky také naznačují, že nízkopříjmovým domácnostem se daří naplňovat svoji představu o tom, jak velká by KFR měla být. Nicméně z předchozích dvou modelů vyplývá, že představa ideální KFR nízkopříjmových domácností je často velmi nízká, stejně tak jako reálná KFR, kterou disponují. V naplnění ideální představy o KFR znovu spatřujeme i genderový rozdíl, neboť mužům se ideální KFR daří pokrýt výrazně častěji. Ze srovnání respondentů podle počtu úvěrových produktů je patrné, že ti se dvěma a více významně častěji zmiňují ideální výši KFR alespoň na 3 měsíce, ovšem v realitě se jim tato představa daří naplňovat výrazně méně často. Lidé se dvěma a více spořicími produkty pak také častěji pokrývají svou představu o ideální výši KFR.

Naše výsledky jsou v souladu s výsledky studie McKnight (2019) na datech za vybrané evropské země z let 2013-2015 (není zahrnuto Česko), která definuje domácnosti ve finanční nejistotě jako domácnosti s čistými finančními aktivy (finanční aktiva minus závazky nesouvisející s bydlením) v hodnotě nižší, než je hodnota tříměsíčního příjmu domácnosti (tedy

zkoumá faktory, které ovlivňují finanční nejistotu, oproti naší studii, která se zaměřuje na faktory ovlivňující opačnou finanční situaci). Ve většině evropských zemí se ukázalo, že domácnosti s vyššími příjmy méně často žijí ve finanční nejistotě než nízkopříjmové domácnosti. Domácnosti s vyšším vzděláním jsou častěji dobře finančně zajištěné, což platí i pro domácnosti starších osob. Ve většině zkoumaných zemí dále žijí ve finanční nejistotě častěji domácnosti vedené ženami. Lidé, kteří vlastní své bydlení, žijí nejméně často ve finanční nejistotě, vlastníci domů s hypotékou pak mají menší pravděpodobnost finanční nejistoty než nájemníci.

7. DOPORUČENÍ

Ke zlepšení finanční odolnosti obyvatel může být použito více strategií:

- Zvýšení finanční gramotnosti a finanční způsobilosti.
- Politiky a opatření cílící na tvorbu finančních aktiv a majetku zejména u nízkopříjmových domácností (na rozdíl od politik a opatření cílících na příjem). Smyslem je pomoci domácnostem tvořit úspory s tím, že důležité je podporovat zvyk spořit si, i kdyby šlo o jen malé částky. Řada stávajících státních opatření souvisejících se spořením či úvěry přitom podporuje spíše domácnosti s vyššími příjmy (podpora stavebního spoření, daňové odečty splátek hypoték).
- Dluhové poradenství a politiky oddlužení.

8. ZDROJ DAT A PODĚKOVÁNÍ

Soubory mezinárodních dat EU-SILC byly autorkám zpřístupněny na základě smlouvy č. 247/2019-EU-SILC-HBS mezi Evropskou komisí, Eurostatem a Sociologickým ústavem AV ČR, v.v.i.

Studie vznikla na základě Memoranda o spolupráci mezi Sociologickým ústavem AV ČR, v.v.i. a Českou spořitelnou, a.s., ze dne 25.10.2022.

9. REFERENCE

- Blanc, J. L., Porpiglia, A., Teppa, F., Zhu, J., Ziegelmeyer, M. (2015). *Household Saving Behaviour and Credit Constraints in the Euro Area*. ECB Working Paper No. 1790, European Central Bank.
- Collins, J. M. (ed.) (2017). *A Fragile Balance: Emergency Savings and Liquid Resources for Low-Income Consumers*. Palgrave Macmillan.
- Deuflhard, F., Georgarakos, D., Inderst, R. (2019). Financial literacy and savings account returns. *Journal of the European Economic Association*, 17(1): 131–164.
- Fincap/MAS (2018). *Building the financial capability of UK adults: Initial findings from the 2018 Adult Financial Capability Survey*, Financial Capability Strategy for the UK and the Money Advice Service.
- Flaherty, J., Banks, S. (2013). In whose interest? The dynamics of debt in poor households. *Journal of Poverty & Social Justice*, 21(3), 219–232.

- Lerman, R., McKernan, S. (2008). *The effects of holding assets on social and economic outcomes of families: a review of theory and evidence*. A Report in the Series Poor Finances: Assets and Low-Income Households, The Urban Institute. <https://aspe.hhs.gov/system/files/pdf/75706/report.pdf>
- Leythienne, D., Ronkowski, P. (2018): *A Decomposition of the Unadjusted Gender Pay Gap Using Structure of Earnings Survey Data*. 2018 Edition. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- McKnight, A. (2011). Estimates of the asset-effect: The search for a causal effect of assets on adult health and employment outcomes. CASEpaper, 149. Centre for Analysis of Social Exclusion, London School of Economics and Political Science, London, UK.
- McKnight, A. (2019). Financial Resilience among EU households. New estimates by household characteristics and a review of policy options. Research Notes, Social Situation Monitor. European Commission. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion.
- Muir, K., Reeve, R., Connolly, C., Marjolin, A., Salignac, F., Ho, K. (2016). Financial Resilience in Australia 2015. Centre for Social Impact - University of New South Wales, National Australia Bank.
- Mysíková, M. (2012). Gender Wage Gap in the Czech Republic and Central European Countries. *Prague Economic Papers*, 21(3), 328 – 346.
- Mysíková, M. (2023, forthcoming). *Beyond Income Poverty: Subjective Poverty and Indebtedness*. Research Notes, Social Situation Monitor. European Commission. Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion.
- Salignac, F., Marjolin, A., Reeve, R., Muir, K. (2019). Conceptualizing and Measuring Financial Resilience: A Multidimensional Framework. *Social Indicators Research*, 145, 17–38.
- Taylor, M., Jenkins, S. P., Sacker, A. (2009). Financial capability and wellbeing: evidence from the British Household Panel Survey. Occasional paper series (34). Financial Services Authority, London, UK.
- Večerník, J. (2009). *Czech society in the 2000s: a report on socio-economic policies and structures*. Prague, Academia.

10.PŘÍLOHY

Příloha 1. Struktura evropských domácností dle počtu měsíců, po které by domácnosti vydržely žít bez příjmů pouze z úspor při zachování stejné životní úrovně (% domácností, které mají nějaké úspory), 2020

	Méně než 3 měsíce	Alespoň 3 a méně než 6 měsíců	Alespoň 6 a méně než 12 měsíců	Více než 12 měsíců
<i>Rakousko</i>	23.7	26.9	27.4	22.0
<i>Belgie</i>	40.1	20.4	12.8	26.7
<i>Bulharsko</i>	81.7	13.3	3.4	1.6
<i>Kypr</i>	34.9	22.9	21.0	21.2
<i>Česko</i>	39.4	31.6	17.8	11.2
<i>Německo</i>	32.6	24.0	21.3	22.1
<i>Dánsko</i>	41.7	21.2	14.5	22.6
<i>Estonsko</i>	50.9	28.3	12.3	8.5
<i>Řecko</i>	51.3	26.5	12.9	9.2
<i>Španělsko</i>	44.0	17.0	19.4	19.6
<i>Finsko</i>	30.7	22.0	22.5	24.8
<i>Francie</i>	45.2	19.4	16.0	19.4
<i>Chorvatsko</i>	33.9	25.2	22.5	18.4
<i>Maďarsko</i>	65.9	19.9	8.3	5.9
<i>Irsko</i>	52.1	20.9	14.3	12.7
<i>Litva</i>	50.5	28.0	13.2	8.3
<i>Lucembursko</i>	30.1	22.2	19.8	27.9
<i>Lotyšsko</i>	55.1	26.7	11.8	6.4
<i>Malta</i>	26.5	23.7	25.9	23.9
<i>Nizozemí</i>	25.6	24.9	20.2	29.3
<i>Norsko</i>	25.0	24.8	18.1	32.1
<i>Polsko</i>	52.5	28.4	12.9	6.1
<i>Portugalsko</i>	48.8	22.2	14.2	14.8
<i>Rumunsko</i>	70.0	17.8	8.5	3.8
<i>Švédsko</i>	33.3	20.9	17.8	28.0
<i>Slovinsko</i>	55.6	18.7	12.7	12.9
<i>Slovensko</i>	46.7	32.3	13.8	7.2

Zdroj: EU-SILC CS UDB 2020 – verze 2022-09 (otázka HV080), vlastní výpočty

Příloha 2. Domácnosti bez úspor (% všech domácností dané země), 2020

	Domácnosti bez úspor
<i>Rakousko</i>	8.2
<i>Kypr</i>	42.8
<i>Česko</i>	7.2
<i>Německo</i>	5.3
<i>Estonsko</i>	15.0
<i>Řecko</i>	36.0
<i>Finsko</i>	12.7
<i>Chorvatsko</i>	75.3
<i>Litva</i>	20.4
<i>Lucembursko</i>	6.3
<i>Lotyšsko</i>	35.2
<i>Malta</i>	6.0
<i>Nizozemí</i>	12.1
<i>Norsko</i>	17.3
<i>Polsko</i>	14.4
<i>Rumunsko</i>	23.5
<i>Slovinsko</i>	17.4
<i>Slovensko</i>	8.0

Zdroj: EU-SILC CS UDB 2020 – verze 2022-09 (otázka HV080_F), vlastní výpočty